

Niech żyje rząd
robotniczy
i włościański!

Warunki prenumeraty

w Warszawie z odnośnieniem
miesięcznie Zł. 3.50
bez odnośnienia „ 3.—
na prowincji miesięczn. „ 3.50
zagranicą „ 5.50
za zmianę adresu 10 groszy

Redakcja przyjmuje interesantów od
1 — 2 po pol. Za zwrot rękopisów
redakcja nie odpowiada.

Administracja czynna od 9 do 5 bez
przerwy. Kasa czynna od 11 do 2.
Rachunki płatne w środy.

Telef. Redakcji 176-70. Adm. 120-13.

NIECH ŻYJE
SOCJALIZM!

Ceny ogłoszeń

ogłoszenia w tekście (przed kron.) 25 groszy
nekrologi 10 „
zwyčajne 15 „
drobne za jeden wiersz 10 „
Ceny ogłoszeń należy rozumieć
za wiersz wysokości 1 milimetra

Dla poszukujących pracy 50% rabatu
Ogłoszenia w Niedzieln. o 25% drożej
Fantazyjne i tabele (bilanse) 50% „

Ogłoszenia przyjęte po zamknięciu
Administracji o 10% drożej.

Za terminowy druk ogłoszeń Admi-
nistracja nie odpowiada.

Redakcja i Admin. Warecka 7.
Konto czekowe P. K. O. Nr. 175.

Numer pojedynczy 15 groszy.

I Walny Zjazd T. U. R.

I-szy dzień obrad.

W sobotę, dn. 1 listopada, rozpoczął obrady w sali Kasyna Gazowni, przy ul. Ludnej, pierwszy oświatowy Zjazd robotników polskich: Zjazd Tow. Uniwers. Robotniczego.

Obecnych było 51 delegatów z poszczególnych oddziałów T. U. R., 15 członków Zarządu Głównego, 5 członków Kom. Rewizyjnej i około 150 przedstawicieli najrozmaitszych instytucji i zaproszonych gości.

O godz. 11 Zjazd rozpoczyna orkiestra Zw. Gazowników odegraniem „Marsyljanki”. Następnie, wśród uroczystej ciszy, zabiera głos, witany hucznymi oklaskami prezes Zarządu Głównego T. U. R., tow. pos. Ignacy Daszyński.

ZAGAJENIE ZJAZDU PRZEZ TOW. DASZYŃSKIEGO.

Witając Zjazd w imieniu Zarządu Głównego T. U. R., tow. Daszyński przypomina, w jak ciężkich chwilach powstaje ta organizacja.

Po strasznych dniach grudnia 1922 r., gdy motłoch reakcyjny zjechał się nad przedstawicielami ludu i zamordowany został prez. Narutowicz, rozważa nakazywała przedewszystkiem szukać środków, któreby uniemożliwiły na przyszłość podobne zbrodnie, a środkiem takim jest szerokie oświaty wśród ludu. W tym to momencie powstał na Radzie Naczelnej P. P. S. projekt założenia Tow. Uniwers. Robotniczego.

Mówca wskazuje, w jak strasznych warunkach znajduje się u nas oświata. Przystępując do pracy oświatowej wśród rzeszy robotniczych, musimy spełniać podwójną pracę, gdyż w Polsce, w latach niewoli — nie było nawet tej burżuazyjnej, jasnej oświaty, którą na zachodzie mają „z łaski pańskiej” masy ludowe. Nasza oświata robotnicza musi być wszechstronna i tem większe mamy, wskutek tego, trudności przed sobą; powinna zastępować szkołę ludową; a jednocześnie — musi to być oświata socjalistyczna, nie mająca nic wspólnego z nauką burżuazyjną; oświata, która rozwija leniwa myśl człowieka i zbliża chwilę wyzwolenia klasy rob. z okowów kapitalistycznych.

Mówca określa, na czem polegała dotychczasowa działalność T. U. R. i jak się przedstawia 1 i pół roczny dorobek tej pracy: skromnej, ale nie znikomej. W pierwszym tym okresie najważniejszym zadaniem było tworzenie normalnych stowarzyszeń, filii T. U. R. Drugim zadaniem T. U. R. jest szerzenie oświaty w organizacjach zawodowych, które dają nam jako materiał do pracy oświatowej gotowe kadry zorganizowanych robotników; trzecim zadaniem T. U. R. jest praca oświatowa wśród młodzieży robotniczej.

W końcu tow. Daszyński mówi o znaczeniu sztuki dla klasy robotniczej, oraz o kulturowaniu międzynarodowości w szeregach robotniczych i konieczności udostępniania naszym robotnikom skarbów ducha innych narodów przez uczenie ich języków obcych.

HOŁD DLA TOW. LIMANOWSKIEGO.

Następnie, tow. Daszyński składa gościnnie hołd, w imieniu wszystkich zebranych, obecnemu na Zjeździe tow. sen. Limanowskiemu, z okazji 89 rocznicy Jego urodzin. Przy dźwiękach muzyki i długo nie milknących oklasków wszystkich uczestników Zjazdu, towarzysze wręczają solenizantowi, jako upominek od Zjazdu, bukiet czerwonych róż i wprowadzają Go uroczystie na trybunę. Wśród owacji, Zjazd obiera tow. Limanowskiego, na wniosek tow. Daszyńskiego, honorowym przewodniczącym.

PRZEMÓWIENIE TOW. LIMANOWSKIEGO.

Dziękując zebranych za urzędową owację, tow. Limanowski mówi obszernie o znaczeniu i wpływie oświaty, będącej potęgą rewolucyjną. Przemówienie swoje szanowny gość kończy gorącym okrzykiem na cześć młodzieży socjalistycznej. Następnie po śpiewie chóru oddziału T. U. R. w Pruszkowie i chóralnej deklamacji koła oddziału T. U. R. w Łodzi, Zjazd przystępuje do obrad. Tow. dr. Kelles - Krauz, pos. Szczerkowski, jako sekretarze — tow. tow. Kahanówna, Kossobudzki i Lubodziecki. Na wniosek przewodniczącego, tow. Kelles - Krauz, Zjazd wyraża hołd bojownikom o niepodległość i socjalizm, poczem następuje przemówienie powitalne.

PRZEMÓWIENIA POWITALNE.

Pierwszy wita Zjazd, w imieniu CKW. PPS., prezes CKW., tow. pos. dr. Feliks Perl.

Mówca wyjaśnia, iż Rada Naczelna P. P. S. postanawiając założyć ognisko oświaty robotniczej, dlatego nie powołała do życia wydziału oświatowego przy organizacji partyjnej, ale odrębną organizację oświatową, iż organizacja ta powołana jest do tego, aby służyć celom ruchowi socjalistycznemu, nietylko jednej jego części: organizacji politycznej, zawodowej lub spółdzielczej. T. U. R. jest łącznikiem tych wszystkich 3 dziedzin życia robotniczego.

T. U. R. powinno odpowiadać zadaniom chwili bieżącej. Wyjaśniając robotnikom sprawy aktualne, nawiązując do dnia dzisiejszego, powinno pogłębiać świadomość socjalistyczną mas, służyć ono bowiem nie jakiejś bezklasowej oświacie, ale wyraźnej socjalistycznej oświacie. I dlatego w T. U. R. niema miejsca dla przedstawicieli burżuazji, ale również niema miejsca dla innych przeciwników ideologii socjalistycznej — komunistów, którzy chcieliby wyzskać organizację oświatową dla swych antysocjalistycznych celów. Wyraźny rozbrat z komunizmem musi istnieć również w organizacji T. U. R. Tow. Perl kończy życzeniami, aby organizacja Uniwersytetu Rob. rozwijała się w potężną organizację oświatową. Jednym z zadań CKW. PPS. jest pogłębiać w masach świadomość, jakie znaczenie ma oświata dla ruchu robotniczego.

Tow. Chmieleńska składa Zjazdowi życzenia w imieniu organizacji kobiecej P. P. S.

Imieniem Centr. Kom. Zw. Zaw. w Polsce przemawia tow. pos. Kwapiński, oświadczając, iż ruch zawodowy liczy na T. U. R. w sprawach oświaty, mających pierwszorzędne znaczenie dla ruchu robotniczego. Będziemy dawali wam gotowe kadry — oświadcza mówca — ale od was żądamy, abyście zapalili ogniem serca klasy robotniczej. Przedewszystkiem nauczcie ludzi czytać książki.

Tow. Kwapiński zapewnia, iż Kom. Centr. Zw. Zaw. dołoży wszelkich starań, aby T. U. R. ułatwić pokonywanie trudności w pracy oświatowej na terenie Zw. Zaw. Gdy robotnik będzie oświecony, łatwiejszą będzie walka wywoleńcza.

W imieniu Zw. Rob. Spółdz. Spoż.

przemawia tow. Krieger, podkreślając, iż ideałem naszym, jest, aby robotnik przystąpił do robotniczej organizacji gospodarczej nietylko po to, by szukać codziennych, dorywczych korzyści, ale aby przystępował do niej, jako uświadomiony człowiek, przygotowany do walki o lepszą przyszłość. Dlatego też Zw. Rob. Spółdz. Spoż. z najwyższym zainteresowaniem śledzi prace T. U. R.

Poza wymienionymi powyżej przemówieniami powitania wygłaszają: pos. Nowicki — imieniem Zw. polskiego nauczycielstwa szkół powszechnych; ob. Ponikiewski — imieniem Zw. Strzeleckiego; tow. pos. Reger — imieniem organizacji „Siła” na Śląsku Cieszyńskim (w krótkich słowach szkicuje historię tej potężnej robotniczej organizacji oświatowej, istniejącej od roku 1907); tow. Celiński — składa życzenia imieniem wydz. kult. ośw. przy Zw. kolejarzy; tow. Ciołkosz — imieniem Zw. niezależnej młodzieży socjalistycznej (przemówienie swoje, w odpowiedzi na okrzyk tow. Limanowskiego na cześć młodzieży, kończy serdecznym okrzykiem na cześć „starej gwardji socjalistycznej”); ob. Godecki — w imieniu Centr. Biura kursów dla dorosłych; ob. Jędrzejewicz — imieniem Powszechnego Uniw. Korespondencyjnego; tow. Podnieśniński — imieniem warszawskiej Rady Zw. Zaw.; tow. Dewucki — imieniem warszawskiego O. K. R. P. P. S.

Depesze i listy powitalne przysłał: Międzynarodówka Zawodowa w Amsterdamie; organizacja oświatowa angielska „Ruskin College”; ob. Aleksander Janowski; Stow. Wolnościścieli; Zw. Naucz. Szkół średnich i Kom. Międzyzwiązkowa Kult. Ośw.; klub pol. kobiet postępowych w Warszawie; Uniwersytet im. A. Mickiewicza we Lwowie i Rada Rob. P. P. S. w Krakowie.

SPRAWOZDANIA ZARZĄDU GŁ.

Następnie, po przyjęciu regulaminu i porządku dziennego, Zjazd przystępuje do sprawozdań Zarządu Głównego. Sprawozdanie Sekretariatu generalnego składa sen. tow. Kociński; sprawozdanie kasowe i projekt budżetu — tow. pos. Piotrowski; sprawozdanie komisji rewizyjnej — tow. Luksemburg.

Ze sprawozdania tow. Kocińskiego podać chcemy kilka cyfr. Mianowicie: T. U. R. posiada obecnie 44 rozwijające się oddziały; razem 3785 członków. Biblioteki posiadają 22 oddziały; kursów systematycznych urządzono 17 na terenie 12 oddziałów; odczytów zorganizowano 483, wykładów — 54, (5 ogólnokrajowych), obchodów 42 i t. d.

Po sprawozdaniu tow. Piotrowskiego, jednogłośnie na wniosek komisji rewizyjnej, uchwalono votum ufności dla Zarządu Głównego w dziedzinie kasowości.

Obrady popołudniowe.

STOSUNEK DO MIĘDZYNARODÓWKI OŚWIATOWEJ W AMSTERDAMIE.

O godz. 4-tej wznowiono obrady. Pierwszy zabiera głos tow. poseł Piotrowski, który referuje zebraniu sprawę stosunku T. U. R. do Międzynarodówki oświatowej. Na pierwszej Międzynarodowej Konferencji o-

światowej w Brukseli utworzono prowizoryczny Komitet oświatowy przy Międzynarodówce zawodowej w Amsterdamie. Komitet ów rozpoczął pierwsze prace organizacyjne a po przeprowadzeniu ich zwołał II międzynarodową konferencję w sierpniu bieżącego roku do Oxfordu. Od tej konferencji datuje się wejście ze ścieżek organizacyjnych na drogę normalnej pracy. Ta najmłodsza Międzynarodówka socjalistyczna ma przed sobą b. poważne zadania do spełnienia i może ogromne usługi oddać krajowym organizacjom oświatowym. Międzynarodówka będzie udzielała wskazówek co do metod pracy i informacji praktycznych a wreszcie rozwiniętość działalności oświatową na terenie międzynarodowym. Międzynarodowe szkoły dla działaczy robotniczych, które już w zeszłym i w tym roku funkcjonowały, wymiana wzajemna studentów - robotników i profesorów z uczelni socjalistycznych — oto główne zadanie z zakresu praktycznej pracy Międzynarodówki. Oceniając znaczenie Międzynarodówki oświatowej i pragnąc czerpać wzory dla naszej pracy od produjących narodów Zachodu, Zarząd T. U. R. zgłosił na zjeździe w Oxfordzie swój akces do Międzynarodówki, kończąc swe przemówienie tow. Piotrowski zgłasza rezolucję tej treści:

„Zjazd TUR, uznając konieczność stworzenia Robotniczej Międzynarodówki Oświatowej, której zadaniem jest skoordynowanie i popieranie wszystkich wysiłków na polu robotniczej oświaty w poszczególnych krajach wita powstanie Międzynarodowego Komitetu Oświatowego z Biurem Oświatowym przy Międzynarodówce Zawodowej w Amsterdamie;

Zjazd akceptuje przystąpienie TUR do Międzynarodowej Konferencji Oświatowej, zgłoszone przez delegata Głównego Zarządu TUR na II Międzynarodowej Konferencji dla Oświaty Robotniczej w Oxfordzie;

Zjazd TUR, pragnąc aby organizacja brała czynny udział w pracach Międzyn. Oświatowej (Międzynarodowe Szkoły Letnie, Międzynarodowy Uniwersytet Robotniczy), i korzystała z usług i informacji Międzyn. Biura Oświatowego, uchwała wprowadzenie do rocznych budżetów odpowiednich kwot jako subwencji dla Międzynarodowego Biura Oświatowego w Amsterdamie;

Zjazd TUR wreszcie uchwała na pokrycie wydatków, związanych z przynależeniem do Międzynarodówki Oświatowej i na prowadzenie roboty oświatowej w kraju — urządzić Dzień Oświaty Robotniczej w całej Polsce i wezwać wszystkich świadomych robotników, całą klasę pracującą do składania hojnych ofiar na ten cel.

Zjazd upoważnia Główny Zarząd do zorganizowania takiego dnia, na którym ma być również dokonany przegląd dotychczasowych naszych prac na polu oświaty robotniczej.”

T. U. R. A MIĘDZYNARODÓWKĄ WYCHOWAWCZĄ W WIEDNIU.

Drugi referat wygłasza tow. poseł Czapiński, który mówi o nowozałożonej Międzynarod. w Wiedniu. Zjazd założycielski odbył się tego lata w Wiedniu. Międzynarodówka ta ma na celu kształcenie w duchu socjalistycznym dziecka, zajmowanie się teoretycznymi kwestiami szkoły i wychowania, a wreszcie organizowanie w kadry socjalistyczne nauczycielstwa, zwłaszcza ludowego. Jest więc ta Międzynarodówka niejako odpowiednikiem na gruncie międzynarodowym naszego Robotniczego Wydziału Wychowania Dziecka. To też Zarząd T. U. R. na zjeździe wiedeńskim nie zgłosił swego akcesu do tej Międzynarodówki, jakkolwiek uważa za słusne utrzymać z nią kontakt. Poza tem, że wiedeńska Międzynarodówka ma inne cele, niż T. U. R., który zajmuje się oświatową nie

W dzisiejszym numerze:

Pierwszy Walny Zjazd T. U. R. — Zjazdy pracownicze. — O wykup elektrowni warszawskiej. — Biały bolszewizm młynarski. — Sprawa „pikolów” w restauracjach. — Francja i Sowiety a Polska.

wśród dzieci, a wśród dorosłych robotników i młodzieży, jeszcze inne przyczyny złożyły się na to, iż T. U. R. nie przystąpił do Międzynarodówki. Chodzi tu po pierwsze o samą fizjonomję Międzynarodówki, która obecnie zespala tylko socjalistów niemieckich: z Rzeszy, Austrii i Czech, a potwóre o brak funduszów, który nie pozwoliłby opłacać T. U. R. wysokich wkładów członkowskich do Międzynarodówki. Z tych więc względów Zarząd proponuje, by i nadal utrzymywać tylko łączność z Międzynarodówką, nie zgłaszając akcesu. Tow. Czapiński w myśl tych wywodów zgłasza rezolucję następującą:

„Zjazd T. U. R. postanawia narazie nie przystępować do Międzynarodówki Wychowawczej. Natomiast poleca Zarządowi Głównemu utrzymywać kontakt z tą Międzynarodówką i wysyłać delegatów dla celów informacyjnych na zjazdy Międzynarodówki.

Zjazd poleca utrzymywać kontakt ze wszystkimi oświatowymi organizacjami socjalistycznymi, jak wydziały oświatowe, gminne instytucje oświatowe i t. p.”

DYSKUSJA I GŁOSOWANIE.

W dyskusji, która rozpoczęła się po referacie tow. Czapińskiego, nad sprawozdaniem Sekretariatu Generalnego i nad budżetem zabierali głos tow. tow.: Holsgräber (Łódź), Pluskowski (Pabjanice), Pilch (Zagłębie Dąbrowskie) i Kosobudzki (G. Śl.). Kończy dyskusję tow. Kociński, który składa wyjaśnienia w sprawach, poruszonych przez poprzednich mówców i zgłasza w imieniu Zarządu Gł. rezolucję tej treści:

1) Zjazd poleca Zarządowi Głównemu organizowanie w miarę możliwości okręgowych kół prelegentów.

2) Zjazd uchwała zasadę płatności pracy oświatowej we wszystkich oddziałach i instytucjach TUR. Normy ustali Zarząd Główny.

3) Zjazd wzywa oddziały do rozszerzenia swej pracy na miejscowe związki i kooperatywy robotnicze drogą porozumienia z czynnikami kierowniczymi tych organizacji.”

Zjazd przystępuje do głosowania. Poprawki do budżetu, zgłoszone przez delegatów łódzkich, upadają i preliminarz budżetowy bez zmian zostaje przyjęty. Rezolucje powyżej przytoczone tow. Czapińskiego i Piotrowskiego w sprawie stosunku do Międzynarodówek oświatowych oraz rezolucję tow. Kocińskiego w sprawie organizacji pracy T. U. R. uchwalono. Wreszcie jednogłośnie przyjęto rezolucję tow. Pluskowskiego, wyrażającą podziękowanie Zarządowi Głównemu za dotychczasową pracę.

METODY PRACY.

Następnie przystąpiono do obrad nad metodami pracy. Referuje tą sprawę tow. Czapiński, który jako naczelny cel pracy oświatowej socjalistów stawia ideał stworzenia nowego człowieka, którego ustrój psychiczny harmonizowałby z przyszłym ustrojem społecznym. Dzięki temu wielkiemu i szczytnemu hasłu, które wypisane jest na sztandarze pracy oświatowej, nie wolno ruchu oświatowego stawiać niżej od innych odłamów ruchu robotniczego: politycznego, zawodowego i spółdzielczego. Praktycznym zaś, codziennym niejako celem pracy oświatowej jest stworzenie jaknajliczniejszych kadrów działaczy robotniczych.

Przechodząc do kwestii wykładów, t. Czapiński stwierdza, iż wykład dla robotników musi być naukowy, a więc niefalszujący dla żadnych względów utylitarnych najnowszych tez nauki w danej dziedzinie, popularny i zajmujący. O treści zaś wykładu nie może, jak to teraz się zdarza, decydować przypadkowy wybór prelegenta, ale jasno określony program, któryby wszystkie wykłady spajał w jedną, logiczną całość. Należyta jednak treść i forma wykładu nie wystarczy, jeżeli techniczna organizacja będzie szwankowała. To też na dobre przygotowanie odczytu (reklama, lokal), muszą zwrócić uwagę oddziały, które w swej pracy oświatowej winny iść o własnych siłach, nie oglądając się ciągle na Zarząd Główny. Obok dużej samodzielności, której trzeba wymagać od Oddziałów, drugim ważnym postulatem pracy oświatowej jest rozwinięcie szczególnie energicznej akcji wśród młodzieży, do której należy przyszłość narodu. Ostatnią wreszcie wytyczną winno być uwzględnianie w odczytach obok zagadnień międzynarodowych także kwestji czysto polskich, co pozwoli słuchaczom zapoznać się z zagadnieniami kraju w dobie obecnej i z bogatą kulturą ojczystą.

Po referacie tow. Czapińskiego obrady przerwano do następnego dnia.

Sprawozdanie z II dnia obrad podamy w numerze jutrzejszym.

WIECZÓR ARTYSTYCZNY.

Organizatorowie zjazdu mieli doskonały pomysł, urządzając na zakończenie pierwszego dnia obrad wieczór artystyczny, złożony z całego szeregu produkcji sił robotniczych. Uczestnicy zjazdu mogli się naocznie przekonać, do jakich pięknych rezultatów doprowadzić może wytrwałe i umiejętnie kierowana praca.

Rozpoczęła wieczór Polonezem A-dur Szopena orkiestra Zw. Zaw. Prac. Gazowni pod batutą tow. Wencla. Oprócz poloneza odegrano potpourri z „Halki”.

Doskonale zaprezentował się chór Zw. Zaw. Prac. Gazowni, który odśpiewał m. in. rzecz tak trudną, jak „Sztandary polskie w Kremlu” Lachmana. Powszechny entuzjazm budziły, wykonane z ogromnym zacięciem piosenki ludowe.

W dziedzinie sztuki dramatycznej popisywały się: Sekcja Dram. Warsz. Oddz. T. U. R. i Koło dram. - literackie Łódzkiego oddz. T. U. R.

Łodzianie dali nam szereg fragmentów z „Sędziów” Wyspiańskiego, Warszawianie — część 3-go aktu „Mazepę” Słowackiego. Obie rzeczy, opracowane starannie, grane były z przejęciem.

Zjazdy pracownicze.

ZJAZD PRACOWNICZYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH.

W dniu 1 listopada r. b. odbył się ogólnokrajowy Zjazd Pracowniczych Związków Zawodowych Rzeczypospolitej zorganizowany przez Zrzeszenie Polskich Pracowniczych Związków Zawodowych i Zw. Pr. Org. Zaw. Rzpłitej Polskiej w sprawie bezrobocia. W zjeździe wzięło udział 134 delegatów pracowniczych Związków całej Rzpłitej, reprezentujących około 50,000 zorganizowanych pracowników umysłowych całej Polski.

Zjazd powołał prezydium w składzie pp. Małeckiego Bronisława, prezesa Zrzeszenia Pol. Prac. Zw. Zaw. Raabego Henryka, Waśniewskiego Eug., Gruwalda Włodzimierza, jako zastępców. Na sekretarzy zaproszono pp. Kocińskiego i Kowarza.

Po zagajeniu przystąpiono do obrad: głos zabrał p. Babulewicz, przedstawiając historię walki prowadzonej przez organizacje pracownicze o uzyskanie dla pracowników umysłowych ustawy o zabezpieczeniu od bezrobocia i doraźnych zapomóg dla bezrobotnych ze strony Rządu.

Następnie p. Małeckie referował projekt ustawy o ubezpieczeniu od bezrobocia. Zgłoszone przez obu mówców rezolucje, przyjęto przez aklamację. Brzmiały one:

Zważywszy,

że pozbawienie pracowników umysłowych, przez Sejm i Senat prawa zabezpieczenia na wypadek bezrobocia jest krzyżującą niesprawiedliwością, a jednocześnie jest pogwałceniem art. 1 Konstytucji na podstawie którego każdy obywatel ma prawo do opieki Państwa w razie braku pracy,

że pozbawienie pracowników umysłowych doraźnej pomocy z funduszy przyznanych na walkę z bezrobociem wtrącało rzesze zredukowanych pracowników umysłowych w stan krafcowej nędzy,

ze dotychczasowe starania poszczególnych organizacji pracowniczych w kierunku otrzymania doraźnych zapomóg dla bezrobotnych nie zostały przez Rząd poważnie potraktowane.

Ogólnokrajowy Zjazd delegatów związków pracowniczych Rzeczypospolitej domaga się:

uchwalenia przez ciała ustawodawcze w jaknajkrótszym czasie ustawy zabezpieczającej pracowników umysłowych na wypadek bezrobocia co winno nastąpić w ścisłym porozumieniu z pracowniczymi organizacjami zawodowymi do czasu zaś uchwalenia i zrealizowania ustawy tej Zjazd domaga się natychmiastowego rozpoczęcia przez Rząd akcji doraźnej pomocy w ścisłym porozumieniu i

TELEGRAMY.

Francja, Sowiety a Polska.

CO PISZE PRASA SOWIECKA.

Moskwa, 2 listopada (PAT). Omawiając sprawę uznania rządu sowiektów przez Francję, „Prawda” między innymi pisze: Z. S. R. R. uprawia politykę pokojową. Rząd, stojący obecnie u steru władzy we Francji, składa dowody, że naród francuski, naprzykrzywszy sobie dotychczasowej polityki awanturnictwa, pragnie również pokoju, — a zatem zbliżenie francusko-rosyjskie jest rzeczą łatwą. *Również i sprawa Polski nie może tu stanowić żadnej przeszkody, albowiem Z. S. R. R. nigdy nie czynił i nigdy nie będzie czynił zamachu na niepodległość tego kraju.*

GŁOSY PRASY FRANCUSKIEJ.

Paryż, 1 listopada (PAT). „Petit Parisien” dowiaduje się, że Herriot ostatecznie postanowił powołać na stanowisko ambasadora w Moskwie Jana Herbet. Pismo podaje dalej, że Herriot w celu podkreślenia, że stosunki francusko - polskie nie ulegną żadnej zmianie z racji uznania Rosji sowieckiej de jure, postanowił podnieść poselstwo francuskie w Warszawie do rzędu ambasady, i że poinformował o tem natychmiast rząd polski, który, jak zaznacza dalej dziennik, powożmie identyczne zarządzenia w stosunku do poselstwa polskiego w Paryżu.

Manifestacje komunistyczne

Zagrzeb, 2 listopada (PAT). Wczoraj przy okazji święta tutejsi komuniści zorganizowali manifestację, przyczem nie obyło się bez starć z policją. Raniomy został jeden komisarz policji i jeden komuniści.

Po występach zbiorowych było kilka popisów solowych. Deklamowały tow. tow. Kielczewska, Cwejmanówna i Dymecka, śpiewali tow. tow. Truszczyński i Bilicz.

Zakończyła ten długi, bo 4-godzinny program piękna chóralna deklamacja fragmentów „Kazimierza Wielkiego” Wyspiańskiego w wykonaniu Łodzian.

Uczestnicy zjazdu przyjmowali artystów bardzo sympatycznie, zwłaszcza, że dla większości słuchaczy wysoki poziom poszczególnych produkcji był prawdziwą niespodzianką. Szczególnie gorącą owację zgotowano chórowi gazowników, który musiał kilkakrotnie bisować.

za pośrednictwem pracowniczych Związków Zawodowych.

Przyjmując do wiadomości dotychczasowe zabiegi Zrzeszenia Polskich Pracowniczych Związków Zawodowych i Zw. Prac. Org. Zaw. Rz. Pol. w sprawie przeprowadzenia ustawy o zabezpieczeniu pracowników umysłowych na wypadek bezrobocia Zjazd delegatów pracowniczych związków zawodowych dalsze w tej sprawie zabiegi pozostawia obu organizacjom centralnym w myśl zakreślonych przez Zjazd zasadniczych postulatów, jak również w sprawie dalszych zabiegów o doraźne zapomogi.

Następnie przyjęto rezolucję, dotyczącą ogólnej polityki gospodarczej.

ZJAZD ZRZESZENIA POLSKICH PRACOWNICZYCH ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH.

Wczoraj obradował trzeci Zjazd Zrzeszenia Polskich Prac. Zw. Zaw., na który przybyło 50 delegatów reprezentujących dwudziestu tysięcy członków pracowniczych związków wszystkich dzielnic Polski.

Po dokonaniu wyborów Komisji wyborczej i wnioskowej sprawozdanie z działalności Rady Zrzeszenia Sekr. Gen., p. Kociński sprawozdanie kasowe p. Wałeczki, poczem p. Zawisza (Katowice) złożył sprawozdanie Komisji Rewizyjnej i postawił wniosek o udzielenie absolutorium ustępującej Radzie. Uchwalono następnie regulaminy Rady Zrzeszenia, Komitetu Wykonawczego po wyczerpującej dyskusji uchwalono budżet na rok 1924-25, oraz przedłożono przez Komisję wnioskową wnioski w sprawie zamierzonego przez Rząd zniesienia świąt podwójnych i polecono nowo wybranej Radzie poczynienie energicznych przedsięwzięć u Prezydenta Rzeczypospolitej i Prezesa Rady ministrów przeciw temu godzącemu w interesy warstwy pracującej rozporządzeniu.

Powzięte przez ogólnokrajowy Zjazd Zw. pracowniczych w dn. 1 b. m. uchwały co do ubezpieczenia pracowników umysłowych od bezrobocia i walki z drożyzną przekazano Radzie z poleceniem poczynienia jaknajenergiczniejszych kroków zmierzających do zrealizowania zawartych w nich postulatów.

Dokonano następnie wyborów Rady i Komisji Rewizyjnej Zrzeszenia P. P. Z. Z. W skład Rady Zrzeszenia weszli pp.: Cieślowski Adam (Sosnowiec) Gosławski Bolesław, Grunwald Włodzimierz (Sosnowiec), Hatleb Tadeusz, Kowarski Wacław, Ładewski Feliks, Łaszczyński Maciej, Maciejewski Ludwik, Małeckie Bronisław, Niemczyk Jan, Prorok Józef, Tollas Henryk, Waśniewska Eugenia, Zargodzki Józef, Zawisza Klemens.

Zjazd komunistów czechosłowackich

Praga, 2 listopada (PAT). Otwarty tu został kongres czesko - słowackiej partji komunistycznej. Według sprawozdania sekretarza generalnego, partji liczy 138,996 członków zorganizowanych, w tem 23 proc. kobiet. Pod względem narodowości skład partji przedstawia się następująco: 85,567 Czechów, 29,127 Niemców, 11,084 Słowaków, 7,517 Węgrów, 4,395 Rusinów i 1,036 Polaków. 79 proc. członków partji należy do klasy robotniczej. Sprawozdanie ubolewa nad słabym udziałem młodzieży w akcji komunistycznej.

Aresztowanie komunistów i nacjonalistów

Berlin, 1 listopada (PAT). Wczoraj wieczorem policja otoczyła kawiarnię, w której odbywały się tajne zebrania komunistów i aresztowała 43 osoby. Zaskoczeni komuniści nie stawiali oporu. W ciągu objętej nocy i dzisiejszego ranka policja dokonała szeregu rewizji w mieszkaniach aresztowanych. Rewizje te doprowadziły do wykrycia na przedmieściach berlińskich Friedenau i Friedrichsragen, składów broni i materiałów wybuchowych. W dniu wczorajszym policja polityczna dokonała również szeregu rewizji u członków stowarzyszenia nacjonalistycznego „Grosse Deutsche Volksgemeinschaft”, zbliżonego do hitlerowców. Aresztowano 25-u członków stowarzyszenia, których po przesłuchaniu wypuszczono na wolną stopę.

Skazanie de Valery

Belfast, 1 listopada (PAT). De Valera skazany został na jeden miesiąc więzienia.

Zmiana rządu a polityka zagraniczna Anglii

London, 1 listopada (PAT). „Manchester Guardian” w artykule wstępnym pisze, że zmiana rządu nie pociągnie za sobą żadnych zmian w polityce zagranicznej wielkiej Brytanji, ponieważ we wszystkich ważniejszych sprawach europejskich konserwatyści solidaryzują się zupełnie z polityką gabinetu robotniczego. Nowy rząd podejmie zapewne prace rozpoczęte przez Mac Donalda w Genewie.

Rząd MacDonalda.

London, 1 listopada. (PAT). Jeżeli gabinet Mac Donalda poda się do dymisji we wtorek, partja konserwatywna będzie miała prawie 3 tygodnie czasu dla ostatecznego sformułowania gabinetu i spreycyzowania swego programu.

London, 1 listopada. (PAT). Rząd Mac Donalda postanowił pełnić swoje czynności jeszcze przez parę dni; albowiem pozostawia się do obowiązku wyjaśnienia sprawy listu Zinowjewa. Komisja śledcza w tej sprawie spodziewa się ukończyć swe prace za kilka dni. Jeżeli śledztwo wykaże, że list Zinowjewa jest sfałszowany, wówczas Mac Donald, wystosuje prośbienie pod adresem rządu sowieckiego.

Wybory gminne w Anglii.

London, 2 listopada (PAT). Rezultaty wyborów miejskich, dotyczące 300 miejscowości, jakkolwiek nie są jeszcze definitywnie wiadome, że jednak już można stwierdzić, że konserwatyści i Labour Party osiągnęły, kosztem partji liberalnej znaczną ilość mandatów.

Uchwały partji socjalistów francuskich.

Paryż, 1 listopada. (PAT). Na rannym posiedzeniu rady narodowej partji socjalistycznej Leon Blum, sekretarz frakcji parlamentarnej, wyjaśnił, że akcja posłów socjalistycznych od 11 maja uwięziona została prawie we wszystkich punktach powożeniem.

Zyromski, delegat z okręgu Sekwany, przemawiał za poparciem gabinetu, przy zachowaniu jednak właściwej czujności.

Deputowany Renaudel wypowiedział się energicznie za dotychczasową polityką, wyraził jednak żal z powodu braku wspólnego programu z partją radykalną. Mówca stwierdził dalej, że rząd popełnił poważny błąd, wypuszczając tak późno pożyczkę i nie zwolując wcześniej parlamentu, naogół jednak stwierdził należy, że wszystkie przedsięwzięcia Herriota, zawarte w jego listach, zostały już urzeczywistnione lub urzeczywistnienie ich jest zapewnione.

Następnie zebranie jednogłośnie uchwaliło wysłać telegram do Labour Party, witający wciąż rosnącą liczbę głosów, jakie zyskuje to stronnictwo.

O Bessarabie.

Rzym, 2 listopada (PAT). — Dziennik „Epoca” ogłasza list otwarty znanego przywódcy sowieckiego Rakowskiego. List ten poświęcony sprawie Besarabji, kwestjonuje prawo Rumunji do posiadania tego terytorjum, bez przeprowadzenia uprzednio plebiscytu i zapowiada zamiar sowiektów interwenjowania w tej dziedzinie.

Wojna domowa w Chinach

Pekin, 2 listopada (PAT). Prezydent Chin Tsai - Kun ostatecznie ustąpił.

Połączenia komunikacyjne ze Wschodem zostały zerwane. Pociąg międzynarodowy, dążący do Tien - Tsinu, przybył do Jang - Tsun, gdzie został zatrzymany na skutek bitwy, rozgrywającej się w tej okolicy.

— Wolff donosi: Na morzu Bałtyckim dokonano prób ze statkiem zbudowanym przez inż. Flotnera w zakładach Kruppa w Kilonji. Statek ten, zaopatrzony w kręcące się z szybkością 100 obrotów nam inutę maszyny metalowe, poruszany elektrycznością, wyzyskuje siłę wiatru w sposób, pozwalający zmniejszyć koszty podróży o 30 do 50%.

— We Lwowie zmarł nagle na udar serca w 65 roku życia Leopold Baczewski, prezes lwowskiej izby handlowo - przemysłowej i właściciel znacznej fabryki wódek.

— Wystawa w Wembley została oficjalnie zamknięta.

We wtorek, 4.XI b. r. o godz. 7 m. 30 w. w Teatrze Praskim, jako w 130 rocznicę rzezi Pragi przez Suworowa, odbędzie się

UROCZYSTA AKADEMJA

ze współudziałem artystów Teatru Praskiego.

Na program złożą się 1) produkcje artystyczne wybitnych sił artystycznych warszawskich, 2) jeden akt „Nocy Listopadowej” Wyspiańskiego, w wykonaniu artystów Teatru Praskiego, 3) przemówienia tow. tow. Jaworowskiego i Szpotkańskiego.

Bilety w cenie od 1 do 3 zł. do nabycia w Sekretarjacie O. K. R., Al. Jerozolimskie 6, od godz. 10 do 1 i od 5 do 7 wiecz. w Sekretarjacie dzielnicy Praskiej, Brukowa 29 od 6 do 8 wiecz. i w dniu 4.XI w kasie teatru od godz. 5 wiecz.

Głos w sprawie nadmiernego zatrudniania „piccoli” w restauracjach.

Otrzymałmy następujące uwagi.

Jeżeliby konsument nie dawał żadnych „napitków” w restauracjach, zmusiłoby to kelnerów-udziałowców do racjonalnej obsługi i zatrudnienia, w razie niemożności podołania swym obowiązkom, fachowych kelnerów.

Niech właściciele i udziałowcy spółek „Ermitage”, Bocquet, Cristal, Astoria, Bristol, Pod Kopernikiem, przy hotelach Saskim, Angielskim, Polskim, baru Express, Wiedeńskiego, Wajcherta, Złotego Rogu, Pod Setką, Satyra, Wróbla, Victorji, Unji, Savoyu i Renaissance, a w tych właśnie firmach zatrudnia się nadmierną ilość „piccoli”, dadzą nareszcie obsługę fachowych zawodowców, na rzecz których konsument płaci specjalnie 10% w cenach od roku 1919. Czy, niezależnie od olbrzymich zysków obrotowych przedsiębiorstw restauracyjnych, godziwe jest czerpanie jeszcze z procentów kelnerskich, poważnych dochodów kosztów krzywdy kolegów-kelnerów zawodowców, którzy udziałowcami nie są? Czas najwyższy z tym skończyć. Dajcie, co się komu słusnie należy: społeczeństwu dobrą obsługę, kelnerowi normalny 10%, a skarbowi podatek dochodowy, którego w znacznej mierze nie otrzymuje, dzięki rugom kelnerów zawodowców i zastępowania ich wyróstkami, zarobków, których nie uchwyci żadna maszyna fiskalna, i którzy, prócz demoralizacji, nic nikomu nie dają.

Co stworzył wyzysk kelnerów, uprawiany na ich szkodzenie 10% wynagrodzeniu? Oto przede wszystkim upadek fachowości; zebranie o napitek, stosowaną już nie tylko „piccoli”, lecz i przez kelnerów, jak to się dzieje w firmach Ermitage i Bocquet, które za 14-18-godzinny dzień pracy płacą kelnerowi 200 zł. miesięcznie i 2%, co razem wynosi 4%, a 6% bezkarnie wędruje do przepastnych kieszeni udziałowców, na czele których stoi b. kelner p. Drozdowski. Ciekawie przedstawia się również sprawa w restauracji Hotelu Polonia, gdzie wprawdzie niema „piccoli”, lecz młodszy kelnerzy za to z powodzeniem grają ich rolę i zebrań o napitki. Najsprytniej czyni zaś to, jak udało nam się stwierdzić, p. Stanisław Tomaszewski, podobno członek enpeerowskiego Zw. Gastronomicznego Zjedn. Zaw. Polskiego, pod wytrawnym kierunkiem również sprytnego dyrektora, b. kelnera, p. Brachowskiego, członka tegoż samego Związku.

Panowie udziałowcy, przestańcie oszukiwać konsumenta, przestańcie wyzyskiwać swych fachowych kolegów, nieudziałowców, pracujących na życie kelnerów. Może przyjdzie wreszcie czas, kiedy posiadane przez was koncesje przejdą w uczciwe ręce, gdyż spółki wasze są tymczasem gniazdem wyzysku i lichwy, uprawianej kosztem społeczeństwa, pracowników i Skarbu.

Biały bolszewizm właścicieli młynów w Kaliszu.

(Kor. własna)

Poprzednia umowa robotników młynarskich w Kaliszu z przemysłowcami nie była korzystna dla robotników przede wszystkim dlatego, że robotnicy musieli zrezygnować z podwyżki wykazanej przez Główny U. Statystyczny w Warszawie, za pierwszą połowę miesiąca stycznia r. b., w wysokości 36%. Fabrykanci nie poprzestali na tem i zabrali się do 8-godzinnego dnia pracy, manipulując nim w ten sposób, iż z 8 godzin zrobili 10 i 12 godz. dzień pracy, a potem wprowadzili pełny dzień pracy w sobotę — zamiast angielskiej soboty. Taki stan trwał całe lato, bo właściciele młynów wykorzystując przesilenie w przemyśle, byli panami położenia.

Tutejszy oddział Zw. Zaw. Rob. Przem. Społycznego zwracał się kilkakrotnie do Inspektora Pracy o interwencję w tej sprawie, lecz uporu fabrykantów nie zdołano przełamać.

W czerwcu i lipcu drożyzna zaczęła się wzmacniać, ale fabrykanci znowu odmówili żądaniu robotników w sprawie podwyżki płac. Cynizmem fabrykantów podczas pertraktacji w tej sprawie przewyższal wszelkie ich dotychczasowe wystąpienia, a robotnicy nie byli w możności przełamać ich uporu, znowu z powodu krzyzysu. Ale stale tak nie będzie i przyjdzie chwila, że porachujemy się za cały czas, gdy byliśmy wyzyskiwani.

Ostatnio na czwartej konferencji, zwołanej w celu ustalenia nowej umowy, fabrykanci nie stawili się, uważając, iż przewlekanie sprawy i prowokowanie w ten sposób robotników lepiej się opłaca. W końcu musimy jeszcze nadmienić, że fabrykanci celem rozbicia tutęjszego oddziału podwyższają indywidualnie robotnikom płace, wybierając samych zaufanych, — stara to jednak sztuczka, która robotników nie oszukuje.

Jak widzimy, dobrodziejstw ze strony fabrykantów na robotników spadło wiele, — co tak dało się we znaki robotnikom, że przy ostatnich wyborach do Kasy Chorych w Kaliszu lista chadocka, na ogólną liczbę 30 mandatów, uzyskała ledwie 7.

Warszawski Okręgowy Komitet Robotniczy P. P. S. wzywa Towarzyszy zorganizowanych w Komitetach Dzelnicowych oraz w Związkach zawodowych o deklarowanie sum z własnych funduszy na Dom Ludowy w Warszawie.

Warsz. Okręg. Kom. Rob. P. P. S.

Wykup elektrowni.

Przedstawiciele francuskiej Kompanji Elektryczności po 8-ioletniej prawie przewrwie wkrótce ponownie obejmą Zarząd Elektrowni Warszawskiej.

Stanowiąc to będzie koniec państwowego Zarządu i niewątpliwie także koniec okresu poważnych nakładów i inwestycji, mających na celu rozwój elektrowni.

Kapitałisci francuscy obejmą elektrownię w stanie znacznie lepszym, niż ją pozostawili, otrzymują zakłady powiększone, zmodernizowane, usprawnione, reprezentujące znacznie większy (niektórzy mówią: zdwojony) kapitał.

Nie można tego powiększenia kapitału, dokonanego bez ich udziału, uważać za rekompensatę uzasadnioną wieloletnim brakiem dochodu — rekompensatą za to jest w części przewidziana przez przedłużenie koncesji o czas trwania okupacji, zgodnie z umową francusko-polską, powiększony zaś kapitał powinien być traktowany jako własność ludności Warszawy, której opłaty się nań złożyły.

Z poglądem tym napewno nie pogodzą się akcjonariusze Kompanji elektryczności chociaż wyrazili gotowość do wznowienia pertraktacji z miastem w sprawie zmiany koncesji, z chwila, gdy obejmą elektrownię w posiadanie.

Pertraktacje te nie będą jednak łatwe, o ile nie zostaną przeniesione na zupełnie inną niż dotychczas płaszczyznę.

Dążeniem akcjonariuszów, wygłodzonych przez wieloletni brak dywidendy, musi obecnie być otrzymanie jaknajprędzej jaknajwiększych dochodów, dążeniem miasta — przedewszystkiem dalszy rozwój elektrowni, co może być uskutecznione tylko przez nowe nakłady. Na te nakłady jednak ze strony akcjonariuszów nie można liczyć wobec dzisiejszego stanu rynku pieniężnego we Francji.

Ten stan rynku, a przede wszystkim spadek franka francuskiego, był istotną przyczyną odmowy zatwierdzenia przez Paryski Zarząd Kompanji Elektryczności zaprojektowanej nowej umowy z Gminą m. st. Warszawy. Umowa ta przewidywała o znaczenie ceny prądu przez Władze Miejskie przy zagwarantowaniu akcjonariuszom dochodu wyższego o 2% od dochodu, który daje renta francuska.

Umowa oparta o zaufanie do franka i renty francuskiej, a nieufności do waluty polskiej (było to przed stabilizacją złotej), nie mogła być zrealizowana, gdy nastąpiło załamanie się kursu franka. Nie jest wobec tego słuszne twierdzenie, iż przy czyną niedojścia do skutku tej, pod innymi względami niezbyt korzystnej dla miasta umowy, było niezatwierdzenie jej w czasie właściwym przez władze nadzorcze. Gdyby nawet została ona wcześniej zatwierdzona, Kompanja Elektryczności znalazłaby sposób wycofania się z chwilą zasadniczej zmiany warunków rynku pieniężnego. Nie można opierać nowej, wieloletniej umowy koncesyjnej na nieporozumieniu. A jako takie nieporozumienie uważa-

noby skorzystanie przez miasto ze spadku franka francuskiego.

Umowa była niekorzystna w zasadzie, gdyż, pozostawiając Zarząd przedstawicielom akcjonariuszów i gwarantując im dochód (i to nawet od kapitału już spłaconego), niczem ich do właściwego i oszczędnego sposobu zarządzania nie skłaniała.

Ustalenie dochodu nadawało akcjom elektrowni charakter zbliżony do obligacji i czyniło z akcjonariuszów raczej wierzycieli miasta, niż właścicieli elektrowni, jednocześnie jednak pozostawiona tym wierzycielom prawo zarządu, a tem samem decyzji o najważniejszych sprawach, dotyczących oświetlenia miasta.

Charakter umowy świadczył niewątpliwie o tem, że akcjonariusze Kompanji Elektryczności, to w większości swej kapitałisci przedwojennego typu, szukający dla swego kapitału lokaty pewnej, o możliwie stałym, określonym dochodzie, nie zaś afe-rzyści dążący do zysków o charakterze spekulacyjnym lub dochodów pobocznych, wynikających z kierownictwa elektrowni.

Należało więc skorzystać z tego i postąpić o krok dalej, proponując im wykup elektrowni przez miasto drogą zamiany akcji na obligacje miejskie. Obligacje te, wyrażone w walucie złotej, zabezpieczone nie tylko całkowitem przedsiębiorstwem elektrowni, ale całym majątkiem i dochodami miejskimi, dałyby akcjonariuszom Kompanji Elektrycznej stały określony, niezależny od wahań waluty francuskiej lub polskiej dochód. Dochód ten byłby także niezależny od dochodów elektrowni, na które wpływać musi polityka społeczna Państwa i miasta, polityka taryfowa miasta, konjunktury przemysłowe itp. Pewność otrzymywania dochodu i zwrotu (drogą amortyzacji) kapitału byłaby conajmniej tak wielka, jak podług obowiązującej obecnie lub każdej innej projektowanej koncesji. W zasadzie więc nie należało się spodziewać sprzeciwu ze strony akcjonariuszów, którzy natomiast targowaliby się o sumę wykupu i wysokości oprocentowania.

Miasto zyskałoby, bez wkładu kapitału, którego obecnie otrzymać nie może, własność elektrowni, a tem samem możność prowadzenia jej w sposób odpowiadający interesom ludności, zupełnego koordynowania jej działalności z działalnością gazowni, a przede wszystkim rozszerzenia jej niezależnie od dobrej woli kapitalistów, podobnie, jak to się działo za czasów Zarządu Państwowego.

Nie uczyniono jednak Kompanji Elektryczności tej propozycji, będącej logiczną konsekwencją uprzednich rokowań, podczas ich trwania. Nie zdobyli się na takie sformułowanie sprawy kierownicy spraw miejskich stolicy. Może jeszcze nie jest za późno. Rokowania mogą być wznowione.

Niechajże hasło, pod którym odbędzie się wznowienie rokowań z Kompanją Elektryczności, brzmi:

Nie zmiana koncesji, ale wykup Elektrowni!

Teodor Toeplitz.

Rozmaitości.

Nowy użytek z głowy.

„Berliner Tageblatt” podał następujące ogłoszenie: „Odnajmuję tył głowy, jako płaszczyznę reklamową. Traktuję sprawę serio. Zgłoszenia pod i t. d.”

Dlaczego jednak właściciel głowy „reklamowej” nie używa do celów reklamy rozleglejszych tyłów swej osoby, bardziej do tego odpowiednich?

Nowe udogodnienie w dziedzinie radjotelefonu.

Jeden z najbardziej znanych niemieckich ekspertów w sprawach radjotelefonu, Reuss, opracował plan zastosowania kabli elektrycznych w Niemczech do przejmowania muzyki radjotelefonicznie, w ten sposób, iż wystarczy jedynie połączyć aparat odbiorczy z drutem, przeprowadzającym światło elektryczne w mieszkaniu, aby słyszeć światowe koncerty radjowe.

Czasopisma nadesłane.

Nowe Życie Nr. 4 zawiera w dziale naukowym prace d-ra J. Handla, d-ra J. Frenkla, d-ra M. Balabana, prof. L. Geigera, E. Ringelbluma i J. Appenzelaka, w dziale literatury pięknej — wiersze Z. B. Bytkowskiego, J. L. Perca („Bałagula”) Z. Szejnura („Wilno”) nowe Am. Hertzównę, powieść Sz. Asza (Wuj Mozes) i Burły (Zona, kt. nie znośli), w dziale inf.-niekrologja, rozprawę o żyd szkoln. zawod. A. Czerniakowa i sprawozdanie d-ra M. Pekiera z 2-go zjazdu wszechśw. org. pom. żydom, bibliografję, recenzje.

NUTY NADESLANE.

J. Skrzydlewski: 2 etudes (dwie etiudy) na fortepian 1. A-moll, 2. d-dur.

T. Joteyko: Trzy pieśni, op. 44. 1. Nie wierz, 2. Szum drzew, 3. Magdalena.

Feliks Nowowiejski: op. 39, Śpiewnik Górnośląski, zeszyty I, II, III.

NA RATY! na sezon zimowy

Okrycia damskie Paltta zamszowe Ublory męskie Paltta jesienne Paltta pluszowe Paltta sukienne Garnitury Paltta zimowe

o r a z

Kołdry watowe, chustki wełniane, firanki i bieliznę pościelową

poleca firma „KREDYTPOL” Wspólna 3 a telef. 287-81.

Uwaga! PP. Urzędnikom dajemy za okazaniem legitymacji.

Na raty!

Na najdogodniejszych warunkach. Zaliczka według możności płatniczej klienta. Spłaty długoterminowe.

wykwintne okrycia damskie, kostjumy, ubiory męskie i gotowa bielizna

nabyć można tylko w Pierwszorzędnej Pracowni

p. f. „Okryćpol” Marjańska Nr 9 m. 5, tel. 257-03, w bramie II piętro. Wł. H. BRUKOWICZ

NA RATY

Ceny przystępne.

Łóżka angielskie (niklowe)
Wózki dzieciinne
Materace wszelkiego rodzaju
Kołdry watowe (własny wyrob)
Koce pluszowe i bajowe
w wielkim wyborze poleca

Magazyn pościeli Sz. Halbersztadt

egz. od roku 1894.

Graniczna 2, tel. 163-29

na wprost Grzybowskiej.

Dr. JAN AŁAPIN Królewska 31, tel. 49-44. Ch. skórne, wener. płciowe, (Niemiec). Do 1 pp. 5-8 w.

Ruch robotniczy Z życia partji

C. K. W.

We wtorek dn. 4 listopada o godz. 5-jej po poł. w lokalu Z. P.P.S. odbędzie się plenarne posiedzenie C.K.W.

Prezydjum C.K.W.

We wtorek, dn. 4 b. m.

Dzielnica Wola-Czyste — o godz. 7 w w. lokalu Wolska 44, odbędzie się ogólne zebranie członków dzielnicy — o godz. 6 pp. posiedzenie Komitetu dzielnicowego.

Tramwajowa Org. P. P. S. O godz. 6 1/2 popoł. w lokalu OKR. Al. Jerozolimskie 6, odbędzie się zebranie komitetu dzielnicowego tramwajowej organizacji PPS.

Dzielnica Powązki. O godz. 7 w lokalu przy ul. Okopowej 30, odbędzie się posiedzenie Komitetu dzielnicowego

Dzielnica Czerniakowska — o godz. 7 w w. lokalu Czerniakowska Nr. 193 odbędzie się ogólne zebranie członków dzielnicy.

Dzielnica Marymoncka o godz. 7 w lokalu dzielnicy Marymoncka 40, odbędzie się ogólne zebranie członków dzielnicy

Dzielnica Ochota. O godz. 7 w lokalu dzielnicy, Grójecka 59, odbędzie się posiedzenie komitetu dzielnicowego.

Baczność! Komitet Kolejowy P. P. S. wzywa wszystkich członków Komitetu, oraz mężów zaufania o bezwarunkowe przybycie na posiedzenie, dn. 5-go listopada r. b. w środę o godz. 6-jej wiecz. do lokalu O K R, Al. Jerozolimska Nr. 6.

Z Wydziału Kobiecego. Z powodu Akademii w Teatrze Praskim, zebranie wydziału kobiecego, naznaczone na wtorek, 4 b. m., nie odbędzie się.

Z dzielnicy Praskiej. Z powodu Akademii w Teatrze Praskim, zebranie dzielnicy praskiej nie odbędzie się we wtorek, dn. 4 b. m.

Ruch zawodowy

Warszawska Rada Związków Zawodowych.

W środę, 5-go listopada r. b., o godz. 6-jej wiecz., w lokalu Związku prac. handlowych, Zielna 25, odbędzie się konferencja Zarządów Związków zawodowych, wchodzących w skład Warsz. Rady Zawodowej, wraz z delegatami z fabryk i warsztatów.

Na porządku obrad akcja w sprawie wskaźnika drożyznianego.

Wstęp dla delegatów za okazaniem mandatu i książeczki związkowej.

Delegaci nie posiadający książeczki członkowskiej nie mają prawa wstępu.

Posiedzenie Komisji Centralnej Związków Zawod., w pełnym składzie odbędzie się dnia 5 listopada (środa) r. b. Początek obrad o godz. 10 rano. Obecność wszystkich członków K. C. obowiązkowa. Sprawy ważne. Sekretarjat K. C. Zw. Zaw.

Baczność, pracownicy handlowi branży konfekcyjnej! W poniedziałek dn. 3 listopada r. b. o godz. 8 wiecz. odbędzie się w lokalu Związku zaw. pracowników handlowych i biurowych (Zielna 25) walne zebranie Sekcji konfekcyjnej. Na porządku dziennym sprawa akcji zarobkowej.

Ogólne Zebranie Koła pracowników biurowych w Związku Handlowców (Sienna 16) odbędzie się w środę, dnia 12 listopada o godz. 8 wiecz.

Centralny Związek Zawodowy Prac. Handlowych, Warszawa, Nowolipki 33, filja — Dzika 11. Dziś (początek o godz. 8-jej w.) odbędzie się w lokalu spółdzielni „Nasz Dom” przy ul. Karmelickiej Nr. 23, Ogólne Walne Zebranie Członków Związku.

Ruch kult.-oświatowy.

T. U. R.

WOJNA WOJNIE!

Idea pokoju w twórczości Grotgera.

Staraniem Oddziału Warszawskiego T. U. R. odbędzie się we wtorek dn. 4 listopada o godz. 7 m. 30-w. w lokalu T. U. R. Al. Jerozolimskie 6, m. 3, odczyt profesora Zygmunta Badowskiego na temat „Artur Grotger”.

Wstęp wolny. Odczyt będzie ilustrowany przezrociami. Stawcie się licznie.

Odczyt w Zw. Metalowców. Wydział Kult. Ośw. przy Zw. Metalowców urządza w środę odczyt na różne tematy.

Wśród, 5 b. m. o godz. 7 wiecz. w lokalu Zw. (Leszno 58) wygłosi tow. Krieger odczyt p. t. „Stosunki gospodarcze w Europie powojennej”. Bilety w cenie 15 gr. do nabycia w ewidencji Związku i przy wejściu.

CYRK

Dziś występ fenomenalnego (bez rąk) **ELROY** ekscentryka nożnego. Mr. Saton z tresowanymi Kangurami. Udział nowozaangażowanego towarzystwa. Początek o 8 wieczór.

KRONIKA.

STAN POGODY.

(według danych Państw. Instytutu Meteorolog.).

Temperatura najwyższa wynosiła wczoraj w Warszawie 11^o8, najniższa 6^o5, w Zakopanem temperatura rano 6^o0, maximum onegdaj 13^o0, minimum z nocy 4^o0, opadów 5 m. m.

Przyuszczalny przebieg pogody w dniu dzisiejszym: przeważnie pochmurno i dżdżysto, później pogoda zmienna, silne wiatry z kierunków zachodnich.

Pożyczka miejska. Magistrat występuje do Rady miejskiej o upoważnienie go do wypuszczenia obligacyjnej pożyczki miejskiej w sumie nominalnej 20 milionów zł. w czterech serjach po 5 milionów zł. pod nazwą „10% pożyczka szkolna m. st. Warszawy”. Pożyczka przeznaczona będzie wyłącznie na budowę miejskich gmachów szkolnych.

Warszawskie Towarzystwo Przeciwgruźlicze otrzymało na skutek postanowienia Rady Ministrów państwowy budynek w Małorycie pod Brześciem nad Bugiem, w którym urządziło sanatorium dla 50 chorych. Chcąc dostosować budynek ten do wymagań sanatorium przeznaczonych dla gruźliczych, Tow. było zmuszone wybudować werandę i w najbliższym czasie przystępuje do budowy jeszcze jednego pawilonu. Poza tym Tow. prowadzi w Warszawie 4 przychodnie bezpłatne przeciwgruźlicze: przy ul. Wolskiej Nr. 11, Brzeskiej 4, Elektoralnej 12 i Litewskiej 16; tę ostatnią dla dzieci. W najbliższej przyszłości ma zamiar otworzyć jeszcze jedną przychodnię w centrum miasta. Z usług przychodni T-wa korzysta codziennie około 50 chorych. W tych dniach został urządzony przez T-wa i Ligę Szkolną Przeciwgruźliczą plac do gier i zabaw dla młodzieży i dzieci przy ul. 11

Uwaga! Ceny konkurencyjne

Składnica „Kola Polek“

Nowy Świat 72, telefon 140-61

w podwórzu vis à vis Min. Spraw Wewnętrznych.

Zawiadania W. W. P. iż na sezon zimowy bogato zaopatrzona w

wełny sukninowe, zamsze, veloury, materiały ubraniowe, batysty, towary białe i t. p.

oraz

OBUWIE męskie, damskie i dziecięce w pierwszorzędnych gatunkach.

Uwaga! Sprzedaż na raty

listopada na Pradze Tow. daje niezamierzonym chorym świadczenia żywnościowe i odzieżowe. Pomimo, że Tow. otrzymuje pewne subsydia od Kasy Chorych i Magistratu, jednakże wydatki związane z działalnością Tow. są wielkie. Społeczeństwo musi pokryć część wydatków. T-wa zwraca się więc z apelem do ludzi, którzy rozumieją owocą działalność Tow. w walce z gruźlicą, ażeby pospieszyli z ofiarami na rzecz Tow. i zapisali się na członków. Biuro T-wa mieści się przy ul. Mazowieckiej 5, tel. 99-57, otwarte od 11 — 2 i od 5 — 7. Składka roczna wynosi 6 zł; na żądanie Towarzystwo wysyła inkasentów.

Szczepienia ochronne przeciw ospie dzieciom odbędą się w Poliklinice Chorób Dziecięcych Uniwersytetu Warsz. Litewska 16 w soboty listopadowe t. j. 8, 15, 22 i 29 od godziny 8-iej do 9-iej rano. Zgłoszenia przyjmuje się w ambulatorjum Polikliniki.

Kursy dla urzędników skarbowych. Stowarzyszenie Urzędników Skarbowych zorganizowało kursy przygotowawcze dla urzędników skarbowych do egzaminu praktycznego. Wykłady odbywają się w lokalu Centr. Tow. Rolniczego (Kopernika 30) w godzinach wieczornych od 17 i pół, do 20 i pół od 27 b. m.

Część I-sza wykładów obejmie przedmioty treści ogólnej, znajomość których będzie wymagana

przy egzaminie od wszystkich kandydatów bez względu na dział służby, w którym pracują.

Po ukończeniu wykładów części ogólnej odbędą się wykłady specjalne dla poszczególnych gałęzi służby skarbowej.

Kierownikiem kursów jest p. Herman Wiesenberg Generalny Inspektor Podatkowy.

Tow. Szkoły Pracy Samorozwojowej zawiadania, że prowadzi jednoroczny kurs metodyczno-dydaktyczny dla nauczycieli czynnych niewykwalifikowanych. Wykłady odbywają się codziennie, z wyjątkiem sobót i niedziel, od 7—9 wieczór, przy ul. Pięknej 41. Tamże odbywają się zapisy od 7—8.

Jednocześnie Tow. zawiadania, że utworzy poradnię pedagogiczną. Informacji udziela się w każdą sobotę od 6 — 7, przy ul. Chmielej 130. m. 10, tel. 160-04.

Wystawa drobiu, królików, gołębi i psów. W ciągu 3 dni ostatnich w Dolinie Szwajcarskiej mieściła się ciekawa wystawa drobiu, królików, gołębi i psów. Ekspozatów było dużo i przynależało, że wiele z nich zasługiwało na prawdziwe uznanie. Hodowla drobiu i królików posiada tak duże znaczenie gospodarcze, że z całą przyjemnością stwierdzicie można ogromne w tym kierunku postępy naszych zakładów gospodarczych, które niebawem bez obawy o konkurencję będą mogły posyłać swe okazy na wystawy zagraniczne.

Ciekawy ogromnie był dział gołębi pocztowych, głównie własność M. S. Wojsk. Amatorzy psów mieli co podziwiać gdyż na wystawie skompletowane śliczne okazy. Zwłaszcza kilka wilków, psów gończych odznaczało się wybitną rasowością. Na wystawie był dział psów policyjnych z którymi demonstrowano próbki tresury.

WYPADKI.

Pożar. W domu Nr 21 przy ul. Wolińskiej zapaliła się belka wpuszczona, w przewód kominiowy. Pogotowie I oddziału straży ogniowej, po wyrabaniu części podłogi, pożar ugasiło.

Powódź w mieszkaniu. W mieszkaniu Władysława Postabińskiego przy ul. Marszałkowskiej Nr. 111, wskutek zepsutego dachu woda deszczowa zalewała strych i przez sufit dostaje się do mieszkania. Sufit zarysował się i grozi zawaleniem.

Kradzieże. Z fabryki mydła Rojzy Wiederszałowej przy ul. Bonifraterskiej Nr. 27, skradziono z pomocą wyjęcia deski w suficie 500 kg. mydła. Za kradzież zatrzymano Abrama Zonszajna od którego część mydła odebrano.

— Ze sklepu Aleksandra Granke przy ul. Chmielej Nr. 48, skradziono 10 skórek wydrwonych wartości 3000 zł. Właściciel sklepu przypuszcza, że kradzieży dokonały „szopenfeldziarki”, gdyż było w sklepie kilka kobiet.

— Ze sklepu kooperatywy kolejowej, przy ul. Nowogrodzkiej Nr. 42, skradziono na „szopenfeld” dwie sztuki materiału, wartości 380 zł.

Teatr i muzyka.

Teatr Narodowy. Dziś „Dożywocie” i „Świećka zgasa” Fredry.

Teatr Wielki. Dziś „Goplana”. We wtorek „Lohengrin”.

Teatr im. Bogusławskiego. Dziś i jutro „Opowieść zimowa”.

Teatr Letni. Dziś i jutro „Skandal”.

Teatr Polski. Dziś „Danton”, jutro „Cyrano de Bergerac”.

Teatr Mały. Codziennie „Szofer Archibald”.

Teatr Nowości. „Hrabina Marica”.

Teatr Praski. Dziś i jutro „Pochód duchów”.

Teatr im. Fredry powtarza M. Gorkiego „Na dnio”.

Teatr Qui Pro Quo. Codziennie II program.

PaltotyGarnitury męskie
Ubrania dla młodzieży

Paltoty męskie
od zł. 95
Garnitury męskie
od zł. 125

Gotowe i na zamówienie

Bracia Jabłkowski
Warszawa, Branka 25.
Wilno, Mickiewicza 18.

NA RATY!

Okrycia damskie, ubiory męskie i jesionki — najtaniej w pracowni Złota Nr. 16, m. 20.

Dr. S. Jermulowicz
med. Chor. skóry, weneryczna, płciowe (niemoc). Przyjm. 1—2 i 5—7 i panie 4—5 Szkoła 8 tel. 408-58

Henryk Opieński: CHOPIN

z 58 ilustr. — wydanie drugie

„Nauka i sztuka“ Tom X. wyd. Książnicy-Atlasu.

Cena egzemplarza na bardzo pięknym papierze op. w płótno zł. 1.

INNE WYDAWNICTWA KSIĄŻNICY-ATLASU.

1. Borzęcki—Podręcz. Botaniki dla kl. V zł. 3.—	10. Lenartowicz dr. Higiena skóry i włosów z 14 ryc. (Bibl. higieniczna T. V.) 3.—
2. Breit-Blumenfeld—Ustawa o podatku majątkowym ze wszystkimi rozporządzeniami i z objaśnieniami 4.—	11. Lorec Z. Akwarjum słodkowodne. Cz. I. I. Wskazówki techniczne jak urządzać i pielęgnować akwarjum 2.40
3. Czasopismo Geograficzne. T. II. z. 2, numery okazowe na żądanie. Cena zeszytu 1.70, rocznie 6.—	12. Niemczycki dr. Higiena mleka (Bibl. hig. T. IV) 1.50
4. Grzywo - Dąbrowski — Zarys medycyny sądowej z atlasem o 62 ilustracjach i 2 tablicach barwnych 10.—	13. Olszewski—Polskie nawozy sztuczne pod względem geologicznym, technicznym i gospodarczym z mapką przemysłu nawozów sztucznych w Polsce 4.—
5. Grzywo - Dąbrowski — Wskazówki do wykonywania sądowo - lekarskich oględzin zwłok 2.40	14. Romer-Szumański—Mapa Polski 1:850.000 ścienna (z 2 części) 9.—
6. Hellman — Ustrój szkolnictwa w Anglii 2.—	15. Romer-Niemcówna—Mapa województwa krakowskiego, kieleckiego i śląskiego (z 4 części) 11.25
7. „Iskry“ — ilustr. tygodnik dla młodzieży, red. W. Kopczewski Numer pojedynczy 0.45, miesięcznie 1.70 z przesyłką 2.—, rocznie 15.— z przes 20.—	16. Simm — Gąbki słodkowodne (Biblioteka Przyrody i Techniki T. XII) 0.80
8. Kalendarz „Iskier” na rok 1924/5 Mała encyklopedia i notatnik opr. W. Kopczewski, karton 4.20 opr. w płótno 4.80	17. Tommek i Treter — Tematy do księgowości Część I. Księgowość kupiecka 0.60
9. Klęsk dr. Psychofizjologia i patologia piśma 2.40	18. Zagajewski — Deutsches Lesebuch für Handeschuhen 3.80

Katalogi i Przegląd Wydawnictw Książnicy — Atlasu na żądanie. Księgarnie Książnicy — Atlasu (Warszawa, Nowy-Świat 59, tel. 223-65) i Lwów (Czarneckiego 12) dostarczają książek gdziekolwiek wydanych, zestawiają biblioteki szkolne i do-

mowe, pomagają przy wyborze książek. Specjalność: książki szkolne, dydaktyczne, oraz książki na gwiazdkę. Osobny dział dla zamówień i prowincji.

Wielka Wyprzedaż

rekord niskich cen

Koszulk ciep. Zi. 6.50	dawn. 4.50	Koszule m. zef. Zi. 6.—	dawn. 4.50
Kalesony „ 6.50	4.50	Koszule damsk. 5.50	4.—
Koldry 8.—	5.—	Prześcieradła 6.—	4.50
Swetry 11.—	8.—	Ręczniki 2.50	1.50
Dżempry 9.—	6.—	Surówka Metr. 1.20	1.10
Chustki jesien. 9.—	6.—	Madapolam 1.30	1.10

B-cia Zander, Marszałkowska 88

A) Medii solidnych wybór wobec zastój ceny bezkonkurencyjne. Udzielam kredytu. Plac Trzech Krzyży 13, róg Żorawiej.

LOKATORÓW i Sublokatorów Zw. Centralny R. P. Leszno 29 udziela bezpłatnych porad swoim członkom. Zapisy codziennie prócz świąt 9—3. Zawiadamiamy, że Jerzy Porębski nlema prawa inkasować składek członkowskich i wydane przez niego pokwitowania są nieważne.

Nauczycielka kursów dla dorosłych uczy dorosłych początków (polski, rachunki) 1 zł lekcyj. Szpitalna 112, pensjonat.

Maszyny do szycia „Kasprzyciego”. Hurtowo—Detalicznie—Raty. Warszawa, Marszałkowska 153. Zamawiać można listownie.

Na Raty lub za gotówkę maszyny do szycia poleca ze składu firma Tągszej Chmielej 62, długoletnia gwarancja, czterdziestoletnia egzystencja.

OBUWIE szkolne, damskie i męskie za gotówkę i na raty poleca „ADAM” Nowy Świat 37 w podwórzu.

Patrzebne repaserki i dziewczynka do sprzątania M. Lichter, Żelazna 67, Fabryka trykotaży

Dr. med. Zofja Rostkowska skórne, weneryczne kosmetyka. Chłódna 26, t. 99-29, od 9-11 i 3-5.

Na raty bez zaliczek Zegary

ścienne, budziki, zegarki, obrączki ślubne, kolczyki i pierścionki. Przyjmuje reperacje tanio dobrze. Zegarmistrz **GUTMACHER**, Smocza 21.

MEBLE

używane w wielkim wyborze polecamy tanio, życzącym ratami. **SOLNA 18 m. 4.**

Znaleziono bilet tramwajowy, na imię **Włodarskiego**. Do odebrania w administracji „Robotnika”, Wawrecka 7.